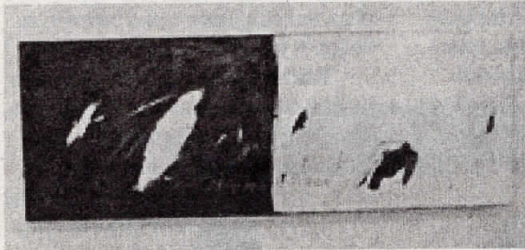

ИЗЛОЖБА

АНТАГОНИЗМИ

Кон изложбата "Моего бело" во Музејот на град Скопје мајсторски проект на Марија Павловска

Ако го прифатиме а priori објаснувањето што ни го нуди / ни го наметнува Марија Павловска преку нејзините триесетина слики (масло на платно и масло на картон), изложени во Музејот на град Скопје, кои се дел од мајсторскиот проект "Моето бело", тогаш нејзините дела треба да ги

сфатиме како еден вид поезија или музика на создавањето. Поезијата и музиката говорат сами за себе, а разбрани на овој начин сликите ќе треба да говорат сами по себе и не треба да се коментираат. Меѓутоа, ако ги погледнеме од една не многу голема дистанца делата и нивните содржинско-формални и естетски елементи, занемарувајќи го притоа наметнатиот ентузијазам, веднаш ќе го забележиме антагонизмот како доминантна категорија на нејзината презентација.

Најкарактеристичниот и сеприсутен елемент во сликите на Марија Павловска е спојот на белата и црната боја и желбата да се постигне рамнотежа помеѓу овие две спротивставени крајности. Символиката на овие две бои е идентична секогаш и секаде - од космичкиот до најинтимниот свет, тие го одразуваат внатрешниот дуализам на битието, судирот на двете сили / енергии... Белата боја е израз на дневната, позитивна и еволутивна сила, надвременското, рациото; додека, пак, црната е ноќна, негативна и инволутивна сила, израз на емоциите, несвесното и мистичното. Но треба да се напомене дека темнината е место на зачетокот и дека црната боја, како што

истакнува К. Г. Јунг е место на жртењето; тоа е боја на потеклото, почетокот, која му претходи на сјајното распрснување на раѓањето на битието. Оваа манија за "создавање" е условно постигната преку ритмичното менување на бел или црн геометриски конципиран фон, преку кој со "ритмички" гест или, поточно, со "хармоничен" манир се нанесува спротивната боја. Веќе споменатиот антагонизам лежи во следново: иако треба да дејствува слободно, експресивно и драматично, сепак гестот е контролиран, свесен и

неслучаен и претставува пресметан и не многу убедлив обид да се "разбие" сликата или да се "продре" во неа, што понекогаш оди во насока на една друга, непосакувана нус-појава - шаблонизирање со не секогаш совршена техничка (технолошка) изведба.

И повторно антагонизми

Да се навратиме на ставот на Витгенштајн, еден од највлијателните филозофи на 20-тиот век. Споменавме дека креациите треба да говорат сами за себе, а кон уметничкото дело треба да се пријде преку индивидуално искуствување т.е. разбирање - читање, слушање, замислување, гледање. Со ова допираме и до теоријата на рецепцијата на Ханс Роберт Јаус, според која освен авторот-создавач и неговата креација-уметничкото дело, публиката е третиот, главниот "елемент" за живеење на самото дело.

Како тогаш да се објасни наметнатото, агресивно однесување на творецот? Зарем за естетското доживување на изложбата е потребно да постојат рекламен спот со премногу гласна музика

што го привлекува вниманието и мноштво плакати за промоција пред сè на авторот, а потоа и на делото, кои премногу говорат, а ништо не кажуваат (да се потсетиме: "За она за што не може да се зборува, за тоа треба да се

"За она за што не може да се зборува, за тоа треба да се молчи"

Лудвиг Витгенштајн

"Историјата на книжевноста и на уметноста воопшто и премногу долго била историја на автори и дела. Таа ја потиснувала или ја премолчувала својата "трета постојка": читателот, слушателот или гледачот"

Ханс Роберт Јаус

молчи")? Дали наметнувањето преку реклама е единствениот начин да се допре до "пасивната" публика и да се обезбеди живот за сликите и посебно место за авторот? Во услови на голема конкуренција (што и не е толку голема кај нас) единствениот одговор на овие прашања би бил потврден. Можеби само на овој начин ќе може да се оправда желбата на Марија Павловска да ѝ се наметне на нашата јавност. Но што се случува кога од една страна се тврди дека веќе не постои разлика помеѓу "high and low" уметност, дека супкултурата и масовната култура доминираат, а од друга страна, како во овој случај, кога се инсистира на традиционалниот сликарски медиум и музејскиот "елитизам", а притоа само агресивно се манипу-

лираат масмедумските средства за промотивни цели? Повторно се случуваат мноштво антагонизми, нејаснотии и отворени прашања, а присутно останува и чувството на збунетост, неискреност.

Маја ЧАНКУЛОВСКА